

ҚАЗАҚСТАН ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ МИНИСТРЛІГІ
СЕМЕЙ МЕМЛЕКЕТТІК МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ
КАФЕДРАСЫ

СӨЖ

Тақырыбы: Рихард Авенариус-Эрнст Мах

Орындаған: Кизатова М.

**202-топ “Стоматология”
факультеті**

Тексерген: Купанова .С.А

Семей, 2016 ж.

Жоспар:

I. Кіріспе.

II. Негізгі бөлім:

2.1. XX ғ. идеалистік философияның басты бағыттары ;

2.2. Өмір баяндары.

III. Қорытынды.

IV. Пайдаланған әдебиеттер.

Кіріспе.

- ХХ ғасырдың аяғы – ХХ ғасырдың басында физиология мен психологияның, сезім мүшесінің рөлі артты. Оны уағыздағандар Эрнст Мах (1838 – 1896) пен эмпириокритизмнің негізін салушы Рихард Авенариус (1843 – 1896) болды. Ресейде оларды жақтап, соңына ергендер А. Богданов , В. Базаров т.б.
- Э. Мах былай деді: “Ағаш, стол, үй менің денемнен тыс, өздігінен өмір сүреді”.

XIX ғ. екінші жартысына «екінші позитивизм» немесе эмпириокритицизм деп аталатын кезең басталды. Оны жасаушылар Вена университетінің физигі, профессор Эрнст Мах(1838-1916) және швейцариялық философ Рихард Авенариус (1843-1896) болды. Философияны синтез жасаушы ғылым деп қараған «бірінші позитивизмнен», эмпириокритицизмнің айырмашылығы философияны таным теориясына ендіріп, таным теориясының теориялық үлгісін жасауға ұмтылды. Бұл философияның орталығында идеалистік тұрғыда түсіндірілген тәжірибе ұғымы тұрады. Тәжірибені объективті әлемді бейнелеу ретінде қарастырмай, сыртқы әлемнің ықпалынан байланыссыз туындайтын — түйсіктер селі сияқты, сананың ішкі әлемі, адамдық жан толқыныстар ретінде қарастырды.

XX ғасырдағы идеалистік философияның басты бағыттары

НЕОПОЗИТИВИЗМ

М

НЕОТОМИЗМ

ЭКЗИСТЕНЦИАЛИЗМ

М

Неопозитивизм. Негізгі позитивизм – “дұрыс пікір” деп аталатын ұғым болып дүниеге келді, оның бастамасын салған Огюст Конг (1798 – 1857) және Джон Стюарт Милль, Герберт Спенсер. Бұл философияның арғы түбі Д. Юм мен И. Кантқа тіреледі. Олардың мақсаты ғалымдарды толып жатқан алдын ораған бос ойлардан, былайша айтқанда, философиядан азат ету. Олардың пікірінше, әрбір ғылым – өз алдына философия.

Неотомизм – католик шіркеуінің діни философиясы. Негізін салғандар: XIII ғасырда өмір сүйген әулие Августин және Фома Аквинский. Өкілдері: Жан Маритен, Э. Жильсон, Г. Марсель, В. Соловьев, Н. Бердяев, И. Бохенский, т.б. Бұл діни философияның мақсаты – адамдар жүрегіне жол салу. Неотомистер ғылымды жоққа шығармайды, бірақ оны дінге қарсы қоймайды. Тек ғылымдардың адамзатқа тигізіп отырған кейбір жағымсыз ықпалын сынайды. “Өйткені, адамдар жаратушы Құдайды ұмытқан. Барлық қатер содан” дейді олар.

Экзистенциализм. Философияда құдайшылдықты, жалпы тағдырды жаратушыны мадақтау жайында көп жазылды. Неотомизм де сол бағытқа жатады. Ол ағым теодиция деп аталады. Бірақ адамды мадақтауға – антроподицияға кезек келмей жүрді. Сондықтан адам туралы айту тасада, қалтарыста қалып келді. Енді адамды арнайы зерттейтін кез туды. Адамға, оны зерттеуге бетбұрыс жасалды. Философияда ол ағым экзистенциализм деп аталады.

Өмір баяндары

Рихард Авинариус

Рихард Авинариус 19 қараша, 1843,
Париж — 18 тамызда дүниеге келип,
1896, Цюрихта қайтыс болған. Ол
немісфилософы,
эмпириокритицизмнің негізін
салушылардың бірі.

Ғылыми еңбегі

Авинариустың басты ойларының бірі
— «субъектісіз объект жоқ, объектісіз
субъект жоқ» дейтін «принципиалды
координация» туралы ілім. Ленин
«Материализм және
эмпириокритицизм» деген еңбегінде
бұл ойларды сынға алған.

Мах Эрнст

Мах Эрнст (1838-1916) - австриялық физик, философ, субъективті идеалистік, эмпириокритицизм негізін қалаушылардың бірі. *Негізгі еңбектері:* «сезіну талдау, сондай-ақ психикалық физикалық қатынасы» (1886), «Білім және қате» (1905). Маха философия неолықптануына әсер, және марксизм Махтың қайта қарау негізі болды (Ф. Адлер, В.А. Базаров, Богдановтың, Юшкевич және басқалар.).

Қорытынды

XX ғ. Басындағы жаратылыстанудағы ашылған жаңалықтар осы уақытқа дейінгі механистик классикалық физиканың негізгі қағидаларына үлкен соққы жасады. Электрон бөлшегінің тұрақты салмағының жоқтығы ғалымдарды таңқалдырды, осыдан позитивизмнің екінші сатысы дүниеге келеді. Оның аты Эмприокритицизм, яғни тәжірибені сынға алу деген мағына береді.

Негізгі өкілдері-Эрнст Мах, Рихард Авенариус болды

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Серік Мырзалы, “Философия”, 2011ж., 368-369 беттер;
2. www.google.kz
3. <http://kazmedic.kz/archives/4731>